

na svetloba in da je sam hudič v njegovi notranjosti. Ko sem tako ogledoval vso razsvetljeno deponijo jalovine uranove rude na njegovem pobočju, mislim, da je ženska imela prav — vsaj kar se hudiča tiče.

S senožeti malo pred Prvo ravno sva zavila v gozd. Svojo baterijo sem hranil za na vrh, zato je Marjan od neke privlekel ta pravo in zakoračil v temo, jaz pa za njim. Kljub bateriji je bilo vzdušje nekam temnačno.

Naenkrat se Marjan obrne in reče: »Joj, ali kaj vidiš?«

»Kaj?« sem komaj spravil iz sebe, saj sem mislil, da je zagledal samega blegoškega velikana, za katerega sicer pravijo da spi okamenel v hribu, toda ljudem ne kaže vsega verjeti.

»Mislim, če vidiš hoditi, ker baterija že bolj slabo sveti...«

»Vidim, vidim, včasih še preveč,« mu ves vznemirjen odgovorim. Pot nadaljujeva brez besed do goličave, kjer se zopet prikaže luna s svojo svečavo. Na bližnji smreki zagledava napis »Živina na paši, pse na vrvico«.

»Dobro, da nimava špage s sabo,« je rekel Marjan, »sicer bi se težko odločila, kdo bi koga navezal...«

Kmalu dospéva do zgornjega bunkerja. Vsede se v njegovo zatišje, vendar kljub temu lahen vetrič lepo hladi najini razgreti telesi. Počasi izprazniva mojo dvadecilitrsko baterijo in zaspi. Toda ne za dolgo. Vetrič se sicer ni spremenil, najini telesi pa pošteno ohladili.

»Kaj bi dal za malo opoldanske vročine!«

»Sto krogov okrog bunkerja, pa te ne bo več zeblo,« je predlagal Marjan.

»Raje zmrznem, kakor da bi po vsem tem še okrog bunkerja letal.«

Po neskončno dolgih dveh urah sva le dočakala zarjo. Odšla sva le še nekaj korakov prav do vrha, da bi naju sončni žarki čimprej oplazili s svojo toploto.

»Poglej, koliko krav je prenočilo v najini bližini!«

»Mislim, da še sanjaš! Ovce od krave boš pa že ločil,« je rekel Marjan. »Še dobro, da jih nisi ponoči zagledal, sicer bi verjetno trčil, da so volkovi.« Ko sem malo bolj pogledal, sem videl, da ima prav, kar se krav tiče.

Ko naju je sonce malo spravilo k sebi, sva odšla do koč. Toda bila je še zaprta, zato sva legla kar na klopi, ki so pred njo. Prebudil naju je šele oskrbnik z malo glasnejšim samogovorom, ki je bil namenjen nama. Čeprav vsega nisem slišal, sem vseeno razbral, da je govoril o tem, da se spi doma, v koči se pa je in pije. Takoj mu sicer nisva nasledla, ko pa sva mu, se nisva kesala, kajti ričet nama je prav prijetno teknil, da o pivu sploh ne govorim.

Počasi sva se odpravila nazaj proti domu.

V gozdu nad Leskovico sva srečala starejšega možaka, ki je pripravljaval drva.

»Ali se bojite zime?« ga ogovorim.

»Kaj se bom bal zime? Pozimi lahko ležim ves dan na topli peči. Bojim se poletja, ko je treba garati!«

»Prav ima,« sem pomislil. Pozimi lahko človek še čez dan spi, poleti pa še ponoči ne more, — če se nemara zvečer odloči, da bo odšel na Blegoš.

PLANINSKI IZLET Z AVTOM

IZ POMURJA NA POHORJE

ERNA MEŠKO

Nekega majniškega večera se je pripeljala iz Murske Sobote navdušena pomurska planinka Marija Lah-Vildova in mi takoj po pozdravu razodela svojo željo: »No, Erna, kako je zdaj? Pozimi, ko sem te vabila za nekaj dni k sebi, si prišla samo za en dan in rekla, da je bolje, če greva spomladi na Roglo in se spotoma pome-niva vse, kar si imava povedati. Tako, čas je prišel, ti pa določi datum, kdaj bova potovali. Kar hitro se odloči, niti v hišo ne bom stopila, ker se mi zelo mudi.« Pogledam v koledar in se na hitro odločim za 7. junij. »Drži!« — in je že odbrzela s svojo »škodo« Pomurju v naročje.

Naglo je prišel določeni termin in naš del sveta razveselil z lepim nedeljskim jutrom. Hitro po osmi uri se ustavi pred našim domom »škoda« — in že sva pripravljeni za odhod. Peljeva se prek Runča v Ključarovce — rodno vas pisatelja Fr. Ks. Meška, ter zavijeva proti Tomažu skozi Savce na Polenšak. Preden se pripeljeva do Dornave, opaziva na levi precejšnjo skupino gozdnih dreves, kjer gnezdi jo čaplj. Pravijo, da je to edino vališče čapelj v vsej Srednji Evropi. Kmalu se peljeva mimo znamenitega baročnega gradu v Dornavi, kjer je sedaj Dom telesno in duševno prizadete mladine. Potem brziva skozi lepo, starodavno »mesto muzej« Ptuj, ki se ponaša z 2000-letno zgodovino. Kmalu sva v Mariboru in nato v Rušah, kjer se imava namen prvič ustaviti.

Starodavne slavne Ruše! Darilna listina grofov Spanheimov omenja Ruše že 1091. leta, prvo kapelo pa so tod postavili že 905. leta. Nad glavnimi vrati ruške cerkve je zapisano, da so jo dogradili leta 1004. Spada med najpomembnejše kulturne spomenike Podravja. Ob njej še zdaj stoji poslopje, kjer je bila latinsko slovenska gimnazija, ki je delovala v Rušah od leta 1645 do 1760. Krajevna skupnost je leta 1985 izdala zajetno, 853 strani obsegajočo

Ruško kroniko. Obsežno gradivo so avtorji tega dela dolgo zbirali in obdelovali. Pri tem so pogosto naleteli na mnoge težave, ki so izid onemogočale. Končno je kronika le izšla in tako obogatila kulturno raven Ruš, ki so jih nekdanje imenovali Mali Beograd. Že v prvi svetovni vojni leta 1914 so odpeljali dva vagona slovansko zavednih Rušanov v graške zapore. — Druga svetovna vojna je terjala mnogo žrtev. Posebno tragično je odjeknila zadnja bitka Pohorskega bataljona pri Treh žeblih, pri kateri so padli številni Rušani. Sredi Ruš stoji spomenik NOB z vklesanimi verzii, pod njimi pa so napisana imena žrtev, med katerimi so tudi moji dragi sorodniki in znanci, ki naj jim bo s ponosom posvečena moja topla misel.

Oglasili sva se pri hčerkinii družini, ki je tudi vsa predana planinstvu in kar prehitro je tekla ura, ki nas je opozorila, da morava na pot. Deležni sva bili še dobrega kosila — kako tudi ne, saj smo Slovenci, posebno še Prleki, vendar gostoljubni ljudje!

Nadaljevali sva vožnjo po dobro speljani cesti čez »Pisker« po rebri na Smolnik in se ustavili pri Grizoldovih, kjer je na smerokazu zapisano, da se je tu leta 1817 rodil narodni buditelj in pesnik — kmet Davorin Grizold, ki je že leta 1865 ustanovil prvo bralno društvo v Rušah. Bil je tako slovansko zaveden, da se je že leta 1848 naučil cirilice. — Na hiši je vzdignjena spominska plošča dne 27. 3. 1945 zverinsko ubitima Mirku in Franju Grizoldu ter ustreljenemu Jožefu Fridrihu. Z bolečino v srcu mi je zdrknila solza ob spominu na tisto strašno tragedijo, ki se je dogodila že na pragu svobode (o tem sem v Planinskem vestniku že pisala).

Ljubeznivo smo se pozdravili z domačimi, ki še žive na tej lepi Grizoldovi domačiji. Kar naenkrat so mi stopili pred oči časi mojega otroštva, ki sem ga vsa srečna preživljala na tem domu, kjer se je rodila moja mama. Marija pa, ki je bila tokrat prvič tukaj, se ni mogla načuditi enkratnemu razgledu, ki mu ni primere.

Nadaljevali sva vožnjo mimo Šumika in

Maša na Kredarici

V sredo, 12. avgusta se je na Kredarici ob Triglavskem domu, najvišji planinski postojanki pri nas (2515 m), zbralo 550 vernih planincev k maši, ki jo je ob somaševanju 44 duhovnikov vodil ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar. Zaradi pomembnih obletnic — 90-letnice, odkar so na tem kraju postavili kapelo, 100-letnice, odkar se je Jakob Aljaž prvič povzel na vrh Triglava, 60-letnice Aljaževe smrti, 100-letnice Dežmanove (sedaj Staničeve) koče in 140-letnice smrti ljubitelja gora, duhovnika Valentina Staniča — je shod omogočilo Planinsko društvo Mojstrana — Dovje in Ljubljana Matica, priredil pa ga je sedanjii dovški župnik France Urbanija. Po najrazličnejših poteh so prišli planinci na shod pod vrh Triglava, Alojzij Šuštar, prvi slovenski nadškof in metropolit v zgodovini, ki se je povzpel na vrh Triglava, z Rudnega polja mimo Vodnikove koče in Triglavskega doma, seveda kot planinec z nahrbtnikom na ramah.

»Triglav je simbol naše volje do življenja, pa tudi simbol in spodbuda za povezovanje vseh, ki se sem povzpnejo, pa naj bodo katerekoli narodnosti, kakršnikoli pogledov na svet in življenje,« je zbranim dejal dr. Šuštar. »Nagovarja nas, da bi se med seboj povezovali in združevali. Govori pa nam tudi tole: Kdor se je povzpel na te

višine, je moral prej zapustiti nižine.«

— Hkrati je nadškof izgovoril željo vseh prisotnih, da bi na tem kraju, kjer je nekoč že stala kapela (»ustregel sem ne le duhovnom, ampak tudi mnogim turistom, da sem napravil na Kredarici zraven hiše tudi malo, pa lično kapelico«, kot je zapisal Jakob Aljaž), spet postavil novo kapelo, in sicer na temeljih nekdanje Aljaževe kapele.

(Slišati je, da ustrezne občinske službe temu ne nasprotujejo in da bi ob Triglavskem domu lahko že prihodnje sezone začeli zidati; op. ur.)

Na razglednem Komnu (1684 m), ob Smrekovcu najvzhodnejšem izrastku Savinjskih Alp, pa je zadnjo avgustovsko nedeljo mariborski škof Franc Kramberger ob prisotnosti 1200 planincev blagoslovil lično leseno kapelo, posvečeno bratoma Cirilu in Metodu. Postavili so jo na mestu prejšnje kapele, ki so jo zgradili že pred prvo svetovno vojno in ki je leta 1975 zgorela. Reljefni podobi Cirila in Metoda je izoblikoval akademski kipar Stane Jarm in Kočevja.

Župnik iz Ljubnega v Savinjski dolini Pušenjak se je zahvalil vsem, ki so pomagali postaviti to kapelo, posebej med drugim komisiji za gradnjo pri skupščini občine Mozirje, Spomeniške-mu varstvu in Celju in predstavnikom krajevne skupnosti v Ljubnem, ki so omogočili nakup materiala po nižji ceni.

(Po Družini)

Pragozda k domu na Osankarici. Tu sva »konjička« pustili in se sprehodili do Treh žebelj, na kraj poslednje bitke legendarnega Pohorskega bataljona. Mir, neskončen mir je nasičeval ozračje med visokimi, vitkimi jelkami, ki še, četudi vse prestreljene, stoje kot živa priča žalostne, a junaške borbe 8. 1. 1943. Na spomeniku so bili venci, ki so jih položili udeleženci vlaka bratstva in prijateljstva iz Srbije, da so počastili spomin na slovenske žrtve.

Sonce se je nagnilo globoko proti zatonu, ko sva zapustili lep dom na Osankarici in se odpeljali proti Koči na Pesku. To je lepo obnovljena koča za planince, ki jo denarno podpira Tovarna orodja Unior iz Zreč. Najino pozornost je privabila tabla, na kateri je zapisana »Prošnja gozda: Človek, toplota tvojega ognjišča sem v mrazu zimskih noči, prijeten hlad v poletnem soncu. Sleme sem tvoji hiši, deska tvoje mize, postelja, na kateri spiš, in les, iz katerega gradiš ladje. Držaj sem tvoje motike, vrata tvoje staje, les tvoje zibelke in rakve. Jaz sem dobri kruh, cvet lepote in zdravja kraja. Usliši mojo prošnjo: Ne

uničuj me!« Kako otožno in roteče zveni ta prošnja! Kako upravičeno! Srce se nama je trgalo, ko sva se peljali skozi špalir bolnih dreves. Ali ni zdravila, da bi se ustavilo umiranje, preden bo prepozno? Peljali sva se tudi skozi zdrav gozd. Kako nepopisno lepo je zahajajoče sonce obsevalo te zelene pohorske gozdove! Pohorje, moje ljubljeno Pohorje, saj ne sme biti mogoče, da bi ti bila zadana smrtna rana!

Ob tem premišljevanju sva dospeli na Roglo, čudovito planoto s celim naseljem ob hotelu Planja. Stopili sva v kočo, kjer je še vse tako, kot si planinci želimo. Kar srečna sem, da je moč najti ob modernem hotelu še zavetje, kjer se počutiš doma. Spustil se je večer. Po lepi cesti sva odbrzeli proti Zrečam in dalje proti domu. Bil je čudovit pomladanski dan, obogaten s prijateljstvom in planinskim doživetjem. Nadihali sva se pohorskega zraka. Toda srce mi je zašepetalo: mogoče poslednjič...

Marija, hvala, da si me povabila s seboj!

REKI ZA PLANINSKO RABO

Dr. France Malešič, vsestranski gornik, že dalj časa zbira pregovore, reke, kratke pesmi, misli in aforizme o gorah in ljudeh, ki hodijo tja gor. Zbranih ima že nekaj sto, zdaj se dogovarja, da bi vse to izšlo v knjižici. Iz te bogate zbirke objavljamo nekatere kratke misli, ki zadevajo planinstvo. (Op. ur.)

* * *

Če pride dober človek v gore, lahko postane še boljši, če pride slab, postane še slabši.

Guido Tonella

* * *

Če naletiš na pot brez ovir, tedaj bržkone ne vodi nikamor.

* * *

Lepota Fudžijame lažnemu nič ne pomeni.

Japonski pregovor

* * *

Svet gorá je zrcalo, ki vsakemu kaže lastno revščino, lastno bogastvo.

Henrik Tuma

* * *

Gora ni nora, nor je, kdor gre brez izkušenj gor.

Marjan Keršič-Belač

* * *

V gore hodimo zato, ker so.

Angleški planinski izrek

* * *

Ni je hujše bolezni, kot je pomanjkanje gorá.

France Avčín

* * *

Planinstvo je knjiga, ki jo beremo z nogami.

France Zupan

* * *

Tudi v najglobljih dolinah najdeš vodo in čez najvišje gore najdeš pot.

Kurdski pregovor

* * *

Goro bo premaknil le tisti, ki je v začetku premikal kamenčke.

Kitajska modrost

* * *

Več znanja prinese več varnosti, več varnosti prinese več izkušenj, več izkušenj prinese več doživetij.

Andre van der Mühl

* * *

Gori ni potrebna gora, toda človeku je potreben človek.

Baskovski pregovor

* * *

Ljudje gredo do 1500 metrov visoko, krave do 2000 metrov, koze do 2500 metrov, še višje pa norci.

Švicarska modrost

* * *

Dobro gornik se mora previdno lotiti neprevidnih dejanj.

Josef Dorn

* * *